

TACZMANN Róbert

PhD-hallgató

Pécsi Tudományegyetem, Földtudományok Doktori Iskola, Pécs

PhD student

University of Pécs, The Doctoral School of Earth Sciences, Pécs, Hungary

email: taczmann@gmail.com

EURÓPA ÚJ GENERÁCIÓS PÉNZFORGALMI RENDSZEREI

NEW GENERATION PAYMENTS SYSTEMS IN EUROPE

ABSTRACT

In the 2300 year history of money we never experienced such a quick and powerful transformation in the function and the forms of appearance of money. This process started a few decades ago, after technology developments enabled the use of electronic forms of money and made possible new services using that form. Technology alone could not have been able to change everyday use of money, luckily it met the market needs that resulted in significant changes and led all of us to be able to simplify our life and the way we use money. However there are several applications and use cases, one of the most interesting is Instant Payments Systems. These implementations exist in more than 42 countries Today coming along with more than 10 planned systems. Geographically IPS's are diverse, implementations can be found in North and South America, Europe, Asia Pacific region as well as in Africa. This paper explores the root causes of their importance and popularity with an outlook to the World and European implementations. The paper also discusses their contribution to the national eco-systems, showing the most important benefits of IPS on both customer and economy level. We also see the lessons learnt from the implementations already have gone live in Europe and review the expectations towards the new Instant Payments Systems of the European Union, TIPS. Expectedly, the rapid development of IPS around the World will lead to the forming the Internet of Payments, a global network of interconnected financial services that can be accessed by anybody from anywhere.

Kulcsszavak: gyorsfizető rendszer, gazdasági növekedés, RTGS, TIPS, fizetés

Keynotes: instant payments system, economic growth, RTGS, TIPS, payment

1. Bevezetés

A pénz 2300 éves története során folyamatosan fejlődött. Ez a fejlődés bár jellemzően lassú volt – a kezdeti áru pénz létrejöttétől a fém pénzen, majd a korai pénz helyettesítőkön, s a rendeleti pénzen, a hitelpénzen és a magánpénzen át hosszú utat járt be a papírpénz, majd végül a bankjegy kialakulásáig –, de az utolsó évszázadban tempót váltott: létrejöttek a modern készpénzkímélő megoldások, az ATM¹-ek, a bankkártyák és az internetes fizetés számos más kényelmi szolgáltatás mellett. Ennek a forradalmi fejlődésnek legújabb állomása az elektronikus pénzforgalomban érhető tetten: az elmúlt évtizedekben kialakultak a világ első gyorsfizető (IPS)² rendszerei. Csak ezen az egy területen belül is jelentős változások zajlanak napjainkban, egyre több ország – zömmel a bankrendszer szereplői, a kereskedelmi bankok vagy a jegybank – ismeri fel, hogy ezek a rendszerek jótékony hatással vannak az ország gazdaságára, közvetve hozzájárulnak a kibocsátás javulásához, növelik a pénz forgási sebességét, csökkentik a finanszírozási igényt és emellett a szolgáltatást használó intézmények és magánszemélyek elégedettségét is számottevően javítják, illetve olyan új szolgáltatási csomagot hoznak létre, amelyet az adott nemzetgazdaság egyes szektorai örömmel fogadnak. A mobilitás és az egy-egy feladat elvégzéséhez szükséges időtartam napjainkra annyira fontossá vált a társadalom tagjai számára, hogy az ezekkel kapcsolatos igények, elvárások a pénzügyekre is gyorsan áttértek: mindenki ott, akkor és olyan módon szeretne pénzügyeivel foglalkozni, ahol, amikor és ahogy neki megfelelő és kényelmes. A korábbi „holt időket” felhasználva növekedett az egyén saját magával szemben mért hatékonysága, mivel az orvosi váróteremben, vagy a buszon, vonaton hazafelé utazva is gyorsan és kényelmesen intézhetőek a pénzügyek. Ez pedig összhangban van felgyorsult életünkkel,³ melynek így ezen része sem jelent már korlátot a többi alkotó elemhez képest. A tanulmány rövid áttekintést ad a világ gyorsfizető rendszereiről, majd az európai megoldások sajátosságait ismerteti, egyben az egyedi megoldásokban rejlő problémákat is bemutatja, amelyre az Európai Központi Bank a TIPS nevű rendszer létrehozásával talált megoldást. Az egyes rendszerek mellett ismerteti az alapvető feltételeket a pénzforgalom új generációs rendszereivel kapcsolatban és kitér azon külső hatásokra is, amelyek katalizálták a gyorsfizető rendszerek létrejöttét.

2. A gyorsfizető rendszerek iránti igény hajtóereje

A pénzforgalmi rendszerek új nemzedékének kialakulását több tényező is segítette. Egyfelől mindenekelőtt szükség volt az alkalmazott technológiák fejlődésére, amelyek költséghatékonyan teszik lehetővé azon koncepcionális változások véghezvitelét, amelyek végül a megújuláshoz hozzásegítették a pénzügyi közvetítő rendszert. Ezekre alapulva a következő főbb erővonalak mentén jelentek meg a változások:

- Új szolgáltatások iránti igények kielégítése első sorban a magán- és a vállalati szektorban,
- Tranzakció-sebesség, kapacitás növelése,
- Nemzetgazdaságra gyakorolt kedvező hatás,
- Költség csökkentés,
- Piacvédelem a pénzügyi dezintermediáció 3. fázisával szemben.

A technológia fejlődése, bár igen fontos tényező a gyorsfizető rendszerek kialakulásában és továbbfejlődésében is, önmagában azonban nem lett volna elegendő, inkább egy belépő feltételként fogható fel, amely támogatta, illetve lehetővé tette új megoldások létrejöttét a pénzforgalomban. De a fejlődés következő lépcsőfokának eléréséhez szükség volt arra is, hogy a jogi és a szabályozói környezet megújuljon, ezáltal lehetővé tegye új szolgáltatások és új szolgáltatók megjelenését a piacon, amelyre a belépés igen korlátozott volt az elmúlt évtizedek során. A PSD²⁴ szabályozás kiadásakor a jogalkotó – egyéb rendelkezések pontosítása mellett – éppen arra helyezte a hangsúlyt, hogy lehetővé tegye újfajta, innovatív szolgáltatások, valamint új szereplők megjelenését a pénzügyi piacon, ezáltal megnyitva a pénzügyi piacokat a lehetséges szolgáltatók szélesebb körének. Az innováció fokát jól mutatja, hogy a korábban teljesen zárt, tulajdonképpen minden más piaci szegmenstől elszigetelt pénzügyi piacokra számlainformációs szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók és a fizetés-kezdeményezési szolgáltatók a szabályozás életbe lépésétől – kizárólag a számlatulajdonos kifejezett hozzájárulása esetén – hozzáférhetnek a bankok rendszereiben tárolt számlaadatokhoz, vagy akár fizetést is kezdeményezhetnek a banknál vezetett számlák terhére. Mivel az újdonságok többnyire kockázatokat is hordoznak, egyúttal kötelezően alkalmazandóvá válnak az erős ügyfél-hitelesítésre és biztonságos kommunikációra vonatkozó rendelkezések is, ezzel növelendő a rendszerelemek és az ügyfelek biztonságát. A szabályozói intézkedéseken túl a piaci igények is meghatározó összetevői a gyorsfizető rendszerek kialakulásának, mivel a pénzforgalom megújulása a korlátozott piaci szereplők, illetve a fokozott biztonság miatt igen lassúnak tekint-

hető más iparágak – pl.: online piacterek, informatika, mobilizáció – fejlődési üteméhez képest. A technológia napjainkban már nem akadály, hanem épp támogatója a fizetésforgalmi fejlesztéseknek. Általános ügyfél elvárásként természetesen itt is megjelenik a költség-hatékonyság és az kis átfutási idő. A gyorsfizető rendszerek éppen ezekben segítik az ügyfeleket leginkább: közel valós idejű, 24 órában működő szolgáltatásokat kínálnak azonos, vagy kedvezőbb áron, mint a korábbi pénzforgalmi rendszerek. A sebesség növekedése és a költségek csökkenése nemzetgazdasági szinten is kedvező hatású, összességében növeli a kibocsátást a forgási sebesség növekedésével. Nem szabad azonban arról sem megfeledkeznünk, hogy a pénzügyi közvetítő rendszer a nagy, alapvetően informatikai háttérű online kereskedési platformokkal szemben – ha rövid időre is, de ténylegesen – hátrányba került, mert nem tudott alternatívát kínálni ügyfeleinek. Ezt még az sem kompenzálta, hogy a kereskedési platformok mögött csak igen ritkán állt pénzügyintézet, ezáltal a forgalom kockázata mindenképpen magasabbnak tekinthető, mint a pénzügyintézeteken keresztül bonyolított forgalom esetében. A szolgáltató egyszerűen beárazta a kockázatot, a volumen nagysága képes volt kompenzálni azt, ezáltal a hagyományos pénzügyintézeti tevékenységek közé tartozó területeken is meg tudott jelenni szolgáltatásokkal. A gyorsfizető rendszerek megjelenése erre a veszélyre is megfelelő választ ad, a pénzforgalmi szolgáltatók többé már nincsenek hátrányban a szektoron kívüli óriáscégekkel szemben.

3. A modern gyorsfizető rendszerek fő ismérvei

A gyorsfizető rendszereknek jelenleg nincs közös, a világon egységesen elfogadott definíciója. Ennek oka az, hogy ezek az új pénzforgalmi rendszerek nem léteznek régóta és fejlődésük emellett igen gyorsnak mondható. A fogalom pontos és egységes meghatározása nehézkes, a témával aktívan foglalkozó szakértők értelmezése között is jelentős eltérések vannak. Bár a tudományos meghatározás még várat magára, de a főbb ismérvek áttekintése jó támpontot ad ahhoz, hogy megértsük az ezen rendszerek által nyújtott szolgáltatások újszerűségének mibenlétét. Jelenleg néhány nagyobb, pénzforgalmi megoldásokat kínáló vállalat dominálja a területet és igyekszik elterjeszteni azt az újfajta gondolkodást, amely egy gyorsfizető rendszer bevezetéséhez és működtetéséhez szükséges. Ilyen cégek a SWIFT, a CGI, az ACI Worldwide Inc., a Vocalink és a Nets is, több más vállalat mellett. Az egyik legjelentősebb konzultációs cég a piacon, a Deloitte⁵ egy, a témában 2015-ben készített

tanulmányában rámutat, hogy egy gyorsfizető rendszer legfontosabb ismérveit a valós időben történő engedélyezés és kiegyenlítés, valamint a nap közbeni és nap végi bankközi elszámolás jelenti. A CGI⁶ álláspontja szerint egy gyorsfizető rendszer: 24 órás működésű, valós idejű feldolgozású, alacsony költségű. A SWIFT meghatározása az előzőn kívül még az alábbiakat tartalmazza: üzenet szabványok használata, általános jelenlét,⁷ magas hibatűrő képesség, magas biztonság, másodlagos azonosítók⁸ használata. Jól látható, hogy különböző piaci szereplők más és más módon határozzák meg a gyorsfizető rendszer fogalmát, azonban a legfontosabb működési paraméterekben ezek a meghatározások közel azonosak. A jellemzően központi bankok, vagy elszámoló házak által létrehozott rendszerek főbb üzleti ismérveit a következőképpen határozhatjuk meg a működő rendszerek tulajdonságai alapján:

- 24 órás működés az év minden napján,
- a végpontok közötti gyors – jellemzően 1 perc alatti – ügyletfeldolgozási képesség,
- a hagyományos pénzforgalmi rendszereknél nem magasabb, esetleg zérus ügyleti költség,
- 99,9%-nál magasabb rendelkezésre állási mutató,
- más gyorsfizető rendszerekkel való együttműködés képessége,
- a piaci szereplők minél szélesebb körben történő bevonása akár közvetlen tagként.

A fenti ismérvek mindegyike szoros kapcsolatban áll az ügyfelek alapvető elvárásaival. Az egyes elemek jobb megértéséhez érdemes röviden áttekinteni, hogy mely elemek hogyan javítják a pénzügyi közvetítő rendszer működését mind az azt használó ügyfelek, mind pedig a nemzetgazdaság szintjén. A folyamatos működés iránti igény első sorban az elmúlt 2 évtized technológiai fejlődése, a virtuális eladói terek kialakulása révén jött létre: a 24 órában működő, földrajzi helytől a vásárlás szempontjából független értékesítési csatornák és ügyfelek számára is kiemelt fontosságú, hogy magas rendelkezésre állású és biztonságos platformon keresztül történjenek meg az egyes fizetési ügyletek, valamint azok átfutási ideje megfelelően rövid legyen. Erre a célra éppen a virtuális térben kereskedő vállalatok kezdtek el saját megoldásokat fejleszteni, hiszen a pénzügyi intézmények nem kínáltak ilyen megoldásokat korábban. Még a valós idejűként ható bankkártyás fizetés sem zajlik valós időben, országon belüli tranzakciók esetében is 1-3 munkanapot vesz igénybe, amíg a fizető féltől a kedvezményezett számláján jóváírásra kerül a vásárlás ellenértéke úgy, hogy ezalatt sok esetben az áru már el is hagyta a raktárt. Mivel az online kereskedő cégek számára igen

fontos, hogy vevőik kis időráfordítás mellett rendelhessenek és rendeléseiket elektronikus úton fizethessék ki – a vevők szokásai igen változékonyak, amire az adott pillanatban szükségük van, azt 1-2 nappal később esetleg már meg sem vásárolnák, így kulcsfontosságú, hogy a szándékot az adott pillanatban vásárlássá legyenek képesek alakítani egy egyszerűen kezelhető, hatékony rendszeren keresztül amely magában foglalja a fizetés lehetőségét is – így néhány nagyobb cég, pénzügyi partnereiknél nem lévén ilyen szolgáltatás, önmaga fogott fejlesztésbe. Ezek közül néhány olyan jól sikerült, hogy ma már mint pénzügyi szolgáltató is megjelennek az elektronikus fizetések piacán.

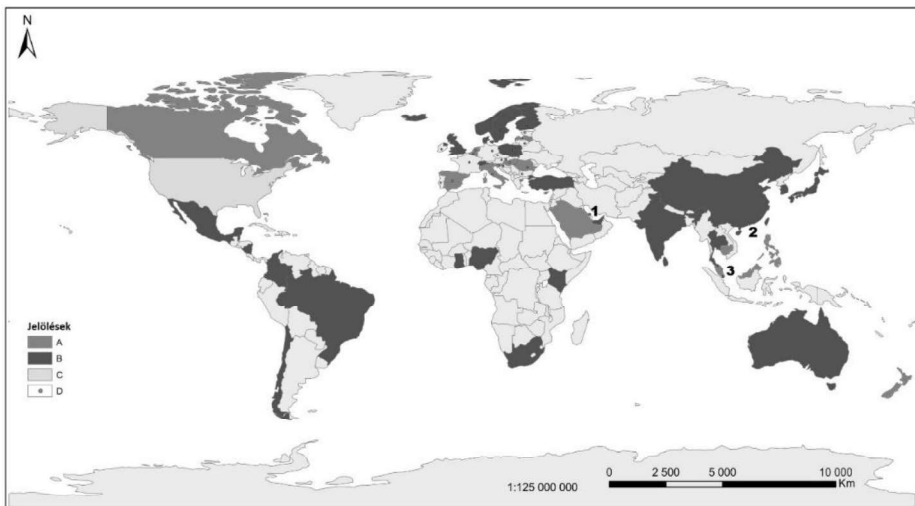
A gyorsfizető rendszerek kialakulásával és terjedésével a teljes folyamat ideje jelentősen lerövidül, zömmel néhány másodpercre, amelybe a kiegyenlítés és az elszámolás is beleértendő. Az alacsony díjak iránti elvárás kettős: egyrészt az új rendszer kiépítője és üzemeltetője abban érdekelt, hogy a régi RTGS⁹ rendszert néhány éven belül kiváltsa, s ezzel a költségeket leszorítsa a nemzetgazdaság szintjén – emellett egy magasabb szolgáltatási díj éppen az új rendszer ellen hat, gazdasági megfontolásból nem terelődik át annyi ügylet, amennyi azonos, vagy alacsonyabb díj mellett átterelődne –, másrészt a pénzintézetek ügyfelei is egyre az egyre olcsóbb, ugyanakkor jobb szolgáltatásokat keresik ma már, a korábban tapasztalható rugalmatlanság e téren is megszűnőben van. A magas műszaki megbízhatóság és a kiemelt rendelkezésre állás jelentősége az, hogy a 24 órában működő vásárlói terek által nyújtotta kényelem csak úgy aknázható ki, ha a pénzügyi közvetítő rendszer maga is legalább akkora szolgáltatási szintet tud garantálni, mint az egyéb szolgáltatások. A 99,9%-os rendelkezésre állás egy folyamatos üzemű megoldás esetében 525 perc, vagy másképpen 8,76 óra állásidőt enged meg évente. Ez, bár elsőre soknak tűnhet, de folyamatos üzemnél igen alacsony, tekintve a nem tervezhető meghibásodásokat és a tervezett karbantartási időket is. A világ rendszereiben alkalmazott megoldások többnyire a főbb rendszer összetevőkből többet alkalmaznak, amelyek segítségével a leállások száma és időtartama alacsonyan tartható. A legújabb megoldások az egyes komponenseket elosztva alkalmazzák egy redundáns hálózatba szervezve, amellyel akár 99,99%-os szolgáltatási szint is biztosítható. A pénzügyi rendszerek együttműködése is minőségi ugrást jelent az iparágban, hiszen a korábbi több napos, akár egy hetet is elérő tranzakciós idők a kapcsolatok kialakítása miatt akár az országon belüli szintig csökkenthetőek, másrészt a devizák közötti konverzió is gyorsabbá és egyszerűbbé válik. A rendszerek összekapcsolásával megvalósulhat az Internet-szerű működés, amely gyors és olcsó, emellett szabványokon alapul. Néhány évtized múlva kialakulhat a fizetési forgalom

globális hálózata, az Internet of Payments.¹⁰ A csatlakozói, partneri kör bővítése segítheti a folyamatosan fejlődő rendszert abban, hogy a valóban a piac által igényelt, s nem a szolgáltató által igénynek tartott funkciók kerüljenek kialakításra. Érdeemes tanulni a legjobbtól – mint a PayPal,¹¹ az AliPay,¹² az ApplePay¹³ és más Fintech cégek – és ellesni azokat a módszereket, amelyekkel az ügyfelek igényei kifejezhetőek.

4. Új generációs fizetési rendszerek a világban

Az európai példák előtt érdemes röviden áttekinteni, hogy a világ gyorsfizető rendszerei milyen területi eloszlást mutatnak. A 2017. augusztusi állapot szerint a világon 31 új generációs pénzforgalmi rendszer működik, emellett további 17 rendszer áll tervezés vagy bevezetés alatt. A rendszereket bemutató ábrán látható, hogy a világ minden állandóan lakott földrészén jelen vannak az új rendszerek, még a legszegényebb földrészen, Afrikában is több, már működő megoldás található, amely azt jelzi, hogy a megvalósítás nem pusztán finanszírozási kérdés. Az 1. térkép 'A' csoportja azon országokat jelöli, amelyek gyorsfizető rendszer bevezetését tervezik, a 'B' csoportbeliekben már működő rendszer van, míg a 'C' csoportba tartozó országok több rendszerrel is rendelkeznek. Azon kis területű államokat, amelyek méretüknél fogva az ábrán nem lennének láthatóak számokkal jelöli a térkép: 1 – Bahrain, 2 – Hong Kong, 3 – Szingapúr.

1. térkép: A világ gyorsfizető rendszerei 2017 augusztusában
Map 1: Instant Payments Systems around the World as of 2017 August

Forrás: saját kutatás

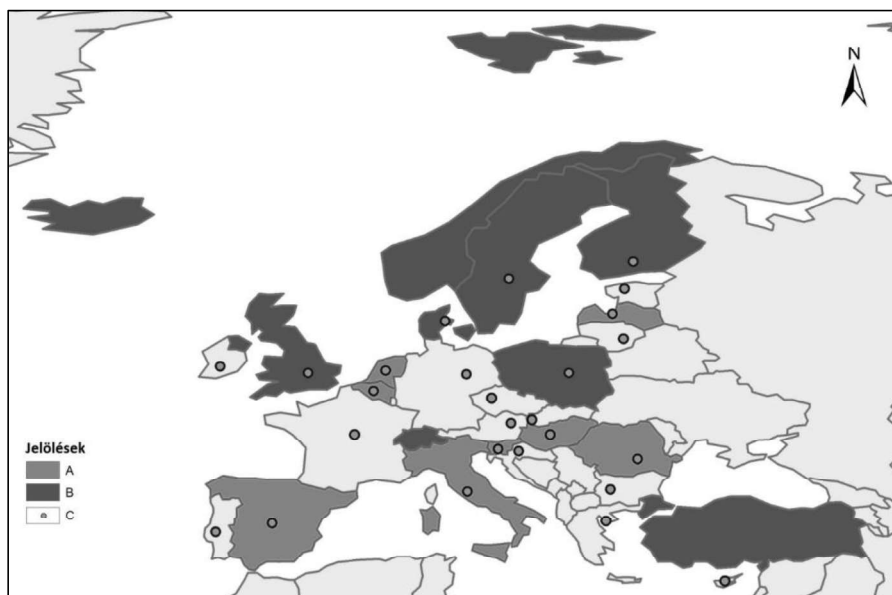
Világviszonylatban a legújabb rendszer Ausztrália New Payments Platform-ja, amely több hónapos próbaüzemet követően állt üzembe 2018 év elején. A legrégebbi Japán Zegin nevű rendszere, mely 1973-ban kezdte meg működését, igaz akkor még nem 24 órás folyamatos üzemben. Akkori kiépítésében a mai értelemben nem is lenne gyorsfizető rendszernek tekinthető, azonban a rendszert folyamatosan fejlesztették az elmúlt évtizedekben, s tervezetten 2018 októberében állítják éles üzembe annak 6. generációs változatát, amely már minden mai kritériumnak megfelel, így természetesen a nap 24 órájában működik. S bár Európában, valamint Észak- és Dél-Amerikában is jó területi lefedettséget mutatnak a gyorsfizető rendszerek, a közeljövőben egyértelműen Ázsiában várhatóak a legnagyobb fejlesztések e téren. Ez nem meglepő, ha tekintetbe vesszük, hogy a gazdasági teljesítőképességgel kapcsolatos várakozások szerint Ázsia fogja a világ vásárlóerő paritáson mért GDP¹⁴-jének 48%-át adni¹⁵ 2050-re. Ennek okait nem csak abban kell keresnünk, hogy Ázsia lakossága a Föld teljes népességének már ma is 60%-át adja, s a fejlődő ázsiai országoknak nagy szüksége van jól működő és gyors pénzforgalmi rendszerekre, hanem abban is, hogy az elektronikus pénzforgalom igen gyors ütemben növekszik. A 2014-2015-ös időszakban 11,2%-os mértékű volt a növekedés, amely ezzel elérte a 433,1 milliárd ügyletszámot.¹⁶ A 10 legnagyobb ügyletszámú ország között Kína a 3. helyre kúszott fel 38,1 milliárd készpénz-mentes ügylettel, ezzel megelőzve Braziliát is.

5. Különbségek az európai megvalósítások között

5.1. A nemzeti rendszerek Európában

Az európai rendszerek száma magas, egyetlen más földrészen sincsenek ekkora arányban jelen a gyorsfizető rendszerek a tervek, illetve a megvalósítás szintjén. Az első európai implementációt a SIC (SIX Interbank Clearing) nevű, Svájcban 1987-ben kialakított rendszer jelenti, amelyet az Egyesült Királyság FasterPayments nevű rendszere követett 2008-ban. 2012-ben a listához Lengyelország (Express Elixir) és Svédország (Swish) csatlakozott, ezt követte 2013-ban Dánia (MobilePay), 2014-ben Norvégia (Straksbetalinger) és 2017-ben Finnország a Siirto rendszerrel. Tervezett bevezetés Belgium, Hollandia, Magyarország, Románia, Szlovénia, valamint az EU szintjén is bejelentésre került.

2. térkép: Európa gyorsfizető rendszerei 2017 augusztusában
 Map 2: Instant Payments Systems in Europe as of 2017 August

Forrás: saját kutatás

A 2. térkép 'A' csoportja mutatja be azon országokat, amelyek gyorsfizető rendszer bevezetését tervezik, a 'B' csoportbeliekben már működő rendszer van, míg a 'C' csoport tagjai csatlakozni terveznek a közös európai rendszerhez, a TIPS-hez.

Európa országaira is jellemző, hogy az egyes rendszerek főbb paramétereikben igen nagy különbségeket mutatnak. Míg Lengyelországban és Svájcban az elszámoló ház, Norvégiában a jegybank, Dániában a bankszövetség, addig Svédországban és Finnországban a kereskedelmi bankok által erre a célra létrehozott vállalatok, az Egyesült Királyságban pedig szövényes egységet alkotva, piaci szereplők és szabályozók által kerül üzemeltetésre a nemzeti rendszer. A korábbi rendszerekkel kapcsolatban elmondható, hogy Finnországot és Svájcot kivéve mindenhol megtartották a korábban meglévő pénzforgalmi rendszert is az új mellett. A fedezetkezelés is különböző módokon történik, Dániában, Lengyelországban és Svédországban előzetes fedezetű, Norvégiában és az Egyesült Királyságban veszteségmegosztás elvű, Svájcban pedig jegybanki hitelezés elvű a működés. A használt üzenet-szabványok tekintetében azonban igen egységesnek mondhatóak a rendszerek, egyedül az Egyesült Királyságban – ahol az ISO 8583 szabvány szerinti a működés – használnak az ISO 20022 szabványtól eltérő üzenetkezelést. Érdekesség, hogy Lengyelországban csak a munkanapokon 24 órás a működés, a többi rendszer esetén minden napon.

5.2. Az Európai Unió közös rendszere, a TIPS

Az Európai Unió központi bankja, az Európai Központi Bank¹⁷ felismerve a gyorsfizető rendszerek gazdaságélénkítő hatását tervezte meg az egységes európai rendszert a TIPS¹⁸-et, amellyel egyúttal közös platformot kíván teremteni a változatos felépítésű és működésű európai gyorsfizető rendszerek között. Az EU elsődleges szándéka a TIPS rendszer bevezetésével az, hogy létrejöjjön egy közös európai gyorsfizető platform – ezzel európai szinten megkezdődik az Internet of Payments kialakítása –, s az így összekapcsolja az egyes nemzeti rendszereket egymással. A 12 alapelv közül a legfontosabbak:

- a rendszer elsődlegesen euróban végzi az elszámolást, azonban lehetővé teszi a más devizákban történő elszámolást is (2. alapelv);
- az elszámolás kizárólagosan jegybankpénzben történik (3. alapelv);
- az elszámolt tranzakciók véglegesek és visszavonhatatlanok a rendszerben (4. alapelv);
- a rendszer napi 24 órában az év minden napján működik (5. alapelv);
- a részvétel önkéntes (8. alapelv);
- a használt üzenetszabvány az ISO 20022 (10 alapelv);
- a rendszer a költségek felosztását célozza, profitot nem termel (12. alapelv).¹⁹

A meghatározott alapelvekből látható, hogy a cél az EU tagállamok számára a lehető legjobb feltételek megteremtése a közös európai rendszerhez csatlakozásra, azonban a csatlakozás nem kötelező. Ez utóbbi Lengyelország esetében a nemzeti rendszer kialakításakor azt eredményezte, hogy nagyon lassan terjedt el annak használata. Bár hibának tűnhet a TIPS esetében ugyanez, azonban ennek oka sokkal inkább jogi természetű, mint gazdasági. Külön érdekessége a rendszernek az, hogy a valós idejű feldolgozás nem alapelvként került rögzítése, hanem azokon kívüli elvárásként. A rendszer 2018. novemberi indulása óta megfelelően működik, bár a működésből levonható első következtetésekre még néhány hónapot várni kell. A rendszer használatának ösztönzésére újszerű módszert választott az EKB, a rendszer üzemeltetője: 2019-ben minden csatlakozó tag első 10 millió tranzakciója ingyenes.

6. Összegzés

Bár a gyorsfizető rendszerek erős heterogenitást mutatnak mind a világban, mind európai szinten a céljuk közös: megreformálni az elektronikus fizetés-forgalmat olyan módon, hogy az megfeleljen a legmagasabb ügyfél-elvárásoknak és a kor igényeinek. Az új szolgáltatásokat lehetővé tévő, tervezési elgondolásában nyitott, legmodernebb technológiákat használó rendszerek nagy mértékben átalakítják a pénzügyi világot, így az átmeneti Fintech versenyelőny zsugorodhat, vagy eltűnhet. Megjegyzendő, hogy részben éppen a Fintech cégek megjelenése volt szükséges ahhoz, hogy a gyorsfizető rendszerek elterjedése felgyorsuljon, emellett az is valószínű, hogy a Fintech vállalatok nem kívánják majd előnyüket elveszíteni a pénzügyi piacokon, ezért ezen a területen is tartós marad az erős verseny. Az ebben rejlő kihívás elsősorban szabályozói oldalon van: úgy kell a versenyt fenntartani, hogy közben a szabályozottság is folyamatosan növekszik. Az új szolgáltatások elterjedésével a pénzforgási sebessége nő, a külső finanszírozás iránti igény csökken, a pénzügyi folyamatok jobban tervezhetővé válnak mind vállalati, mind lakossági szinten. Az új rendszerek hálózata emellett megteremi az Internet of Payments (Fizetésforgalmi rendszerek internete) lehetőségét is, amellyel a teljes világra kiterjedően lerövidülnek majd a tranzakciós idők, közel valós idejű fizetések valósulnak meg a világ két – nem feltétlenül csak a hagyományos földrajzi értelemben vett – legtávolabbi szeglete között is.

JEGYZETEK/NOTES

1. Automated Teller Machine. A magyar nyelvben bankautomataként használjuk a fogalmat. A megoldás célja az ügyfelek készpénzzel való ellátása 24 órás üzemben, ezzel a fiók-hálózat terheit is csökkentve egyúttal kényelmi szolgáltatás megvalósításával.
2. Instant Payments System.
3. A tanulmány utóbbi hatásait nem vizsgálja.
4. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) Payment Services Directive 2 nevű, 2015/2366 számon elfogadott irányelve a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről. Az irányelvet az EU 2015. november 25-én fogadta el.
5. A Deloitte Consulting LLP., a világ egyik legnagyobb konzultáns cége, amely a pénzforgalmi kutatásokban és a gazdasági folyamatok terén is folyamatos munkát végez. A gyorsfizető rendszerek házi definíciója a Real-time payments are changing the reality of payments című tanulmányukban olvasható, amely a felhasznált irodalomban került megjelenítésre.

6. CGI Group az egyik legnagyobb szoftver fejlesztő a pénzforgalmi megoldások piacán több mint 40 éves tapasztalattal. 20 országban működik nemzeti szinten pénzforgalmi megoldása, a kanadai bankközi fizetéseket az általa fejlesztett rendszer biztosítja, valamint Új-Zélandon a kis értékű tranzakciók 70%-át az általa fejlesztett rendszer kezeli. A gyorsfizető rendszerekkel kapcsolatos álláspontjuk a következő linken érhető el: <https://www.cgi.com/sites/default/files/pdf/SEPA/cgi-sepa-real-time.pdf>.
7. A rendszer szolgáltatásainak a lehető legtöbb fizetési helyzetben és fizikai helyen történő elérését jelenti.
8. Másodlagos azonosítók segítségével egyszerűbben adható utasítás egy pénzügyi ügyletre, mivel nem szükséges a bankszámla szám ismerete. Egy mozijegy árát két ismerős egymás között egyszerűbben számolhatja el úgy, hogy az egyik fél ismeri a másik fél mobiltelefon számát, s azt használja az utalás leadásánál a kedvezményezett fél meghatározására. Ennek feltétele, hogy az adott rendszer támogassa a másodlagos azonosítók használatát és a használni kívánt másodlagos azonosító a rendszerben regisztrálva legyen. A SWIFT gyorsfizető rendszerekre vonatkozó ajánlása: Guidelines for the next generation of Real-Time Retail Payments Systems.
9. Az RTGS a Real-Time Gross Settlement System, azaz a valós idejű bruttó elszámolási rendszer rövidítése, amely a hagyományos, több napos tranzakciós idővel működő és a gyorsfizető rendszerek közötti köztes generációja a pénzforgalmi rendszereknek.
10. Az Internet of Payments a szerző által alkotott fogalom, mely azon jövőbeli pénzforgalmi hálózatokat jelöli, amelyek egymással összekapcsolódva, szabványos kommunikáció segítségével teremtik majd meg a világ gyorsfizető rendszerét.
11. A PayPal ma már egy meglévő banki infrastruktúrára épülő internetes fizetési rendszer, ami lehetővé teszi az on-line kereskedelmi térben üzemeltetők számára az egyszerű és biztonságos pénzfogadást, valamint a felhasználóknak az egyszerű fizetést. A PayPal mögött korábban nem állt pénzügyi intézet, csak vállalati garancia, ezt a hiányosságot néhány éve korrigálta az üzemeltető.
12. Az AliPay egy mobil és on-line fizetési platform, amelyet az kínai Alibaba online kereskedő csoport alapítója hozott létre azzal a céllal, hogy az áruházaiiban történő vásárlásokat egyszerűbbé tegye.
13. Az ApplePay az Apple elterjedt mobil fizetési megoldása és digitális pénztárcája, amellyel vásárlások végezhetőek el.
14. GDP (Gross Domestic Product), vagy bruttó hazai termék, a közgazdaságtanban egy bizonyos terület – többnyire egy ország – adott idő alatti gazdasági termelésének a mérőszáma. Alkalmas arra, hogy mérje a nemzeti jövedelmet és teljesítményt.
15. A PricewaterhouseCoopers UK gazdasági előrejelzései szerint 2050-re Ázsia országai fogják adni a világ GDP-jének közel felét.
16. A Cap Gemini and BNP Paribas World Payments Report 2017 jelentése alapján.

17. Az EKB, vagy európai nevén a European Central Bank (ECB) az EU azon 19 országának központi bankja, amelyek az eurót már bevezették fizetési eszközként.
18. TARGET instant payment settlement service. A TARGET az Európai Unió RTGS rendszere. Neve a Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System szavak rövidítéséből adódik. A TIPS a meglévő TARGET rendszer gyorsfizetésre felkészített szolgáltatása lesz.
19. A TIPS alapelvei a következő címen érhetőek el: https://www.ecb.europa.eu/paym/initiatives/shared/docs/75717-tips-_tf_meeting_2016117_principles.pdf

FELHASZNÁLT IRODALOM/REFERENCES

- Central Bank of Bahrain (2019): Near Real-Time Electronic Fund Transfer System (EFTS). Online. Letöltés időpontja: 2018. február 7. Forrás: <https://www.cbb.gov.bh/payment-settlement/#RT>
- Central Bank of the Republic of China (Taiwan) (2010): The Payment and Settlement Systems in the Republic of China (Taiwan). Online. Letöltés időpontja: 2018. február 10. Forrás: <https://www.cbc.gov.tw/public/Data/010269422971.pdf>
- Central Bank of the Republic of Turkey (2019): Payment Service and Payment System. Online. Letöltés időpontja: 2017. szeptember 10. Forrás: <http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/EN/TCMB+EN/Main+Menu/Core+Functions/Payment+Systems/Key+Issues/Payment+Service+and+Payment+System/>
- Central Bank of the United Arab Emirates (2018): UAE Funds Transfer System (UAEFTS). Online. Letöltés időpontja: 2018. január 30. Forrás: <https://www.centralbank.ae/en/services/service-cards/uae-funds-transfer-system-uaefts>
- Cap Gemini és BNP Paribas (2017): World Payments Report 2017. Online, korlátozott terjesztésű. Letöltés időpontja: 2018. február 5.
- CGI GROUP INC (2017): CGI SEPA Real Time – A flexible, cost-effective approach to real-time payments adoption Online. Letöltés időpontja: 2018. február 7. Forrás: <https://www.cgi.com/sites/default/files/pdf/SEPA/cgi-sepa-real-time.pdf>.
- CMA (2018): IFTS – Instant Funds Transfer System. Online. Letöltés időpontja: 2018. február 8. Forrás: <http://www.cma.se/products/instant-funds-transfer-system.html>
- Deloitte Consulting LLP (2015): Real-time payments are changing the reality of payments. Online. Letöltés időpontja: 2018. február 22. Forrás: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/strategy/us-cons-real-time-payments.pdf>.
- Dutch Payments Association (2019): Instant Payments. Online. Letöltés időpontja: 2017. március 15. Forrás: <https://www.betalvereniging.nl/en/focus/instant-payments/>

- Európai Központi Bank (2017): TARGET Instant Payment Settlement – User Requirements Online. Letöltés időpontja: 2017. november 15. Forrás: https://www.ecb.europa.eu/paym/initiatives/shared/docs/tips_user_requirements_document_final_version.pdf
- Európai Központi Bank (2019): What is TARGET Instant Payment Settlement (TIPS)? Online. Letöltés időpontja: 2019. január 29. Forrás: <https://www.ecb.europa.eu/paym/target/tips/html/index.en.html>
- European Parliament and of the Council (2015): Directive 2015/2366/EU Online. Letöltés időpontja: 2017. október 6. Forrás: https://ec.europa.eu/info/law/payment-services-psd-2-directive-eu-2015-2366_en
- Fang, Lily; Ivashina, Victoria; Lerner, Josh (2013): Harvard Business School Working Knowledge. Online. Letöltés időpontja: 2017. november 10. Forrás: <https://hbswk.hbs.edu/item/the-disintermediation-of-financial-markets-direct-investing-in-private-equity>
- Gallagher, Dave (2015): Opportunities in Global Financial Disintermediation. Calamos Investments. Online. Letöltés időpontja: 2017. október 11. Forrás: <https://www.advisorperspectives.com/commentaries/2015/03/06/opportunities-in-global-financial-disintermediation.pdf>
- Hawksworth, John; Audino, Hannah; Clarry, Rob (2017): The long view: how will the global economic order change by 2050? PricewaterhouseCoopers UK. London.
- Korea Financial Telecommunications and Clearing Institute (2017): Electronic Payment. Online. Letöltés időpontja: 2017. március 30. Forrás: <http://www.kftc.or.kr/kftcEn/business/EgovEnFinInfo.do>
- LankaClear (2017): Common Electronic Fund Transfer Switch (CEFTS). Online. Letöltés időpontja: 2017. november 13. Forrás: <https://www.lankaclear.com/products-and-services/cefts/>
- Magyar Nemzeti Bank (2016): Operational model of the instant payment service in Hungary. Online. Letöltés időpontja: 2017. október 4. Forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/operational-model-of-the-instant-payment-service-in-hungary.pdf>
- MobileTopUp (2017): Does PromptPay have a future? Online. Letöltés időpontja: 2017. december 3. Forrás: <https://medium.com/mobiletopup/does-promptpay-have-a-future-a3c35efa6bb5>
- National Bank of Cambodia (2018): Fast Payment. Online. Letöltés időpontja: 2017. december 7. Forrás: https://www.nbc.org.kh/english/about_the_bank/faqs_fast_payment.php
- PayNet (2017): Real-time Retail Payments Platform (RPP). Online. Letöltés időpontja: 2018. október 5. Forrás: <https://www.paynet.my/ri-rpp.html>
- SEPA (2015): Real Time Payments Systems Around the World. Online. Letöltés időpontja: 2018. március 19. Forrás: <http://www.sepaforcorporates.com/sepa-payments/real-time-payments-systems-around-world/>
- Serena Garralda, Jose María María (2014): Financial Disintermediation in International Markets and Global Banks Funding Models. ResearchGate. Online.

- Letöltés időpontja: 2017. október 19. Forrás: https://www.researchgate.net/publication/273456514_Financial_Disintermediation_in_International_Markets_and_Global_Banks_Funding_Models.
- SWIFT (2015): Guidelines for the next generation of Real-Time Retail Payments Systems. La Hulpe, Belgium. 4. old.
- Taczmann Róbert (2017): How Instant Payment Systems can change our world? doi:10.20472/IAC.2017.028.018
- The Association of Banks in Singapore (2014): FAST – Fast and Secure Transfers. Online. Letöltés időpontja: 2018. március 19. Forrás: <https://www.abs.org.sg/consumer-banking/fast>
- The Banco Sentral ng Philipinas (2014): National Retail Payment System. Online. Letöltés időpontja: 2018. március 27. Forrás: http://www.bsp.gov.ph/payments/nrps_overview.asp
- The Central Bank of the People's Republic of China (2017): Financial Services. Online. Letöltés időpontja: 2018. február 6. Forrás: <http://www.pbc.gov.cn/en/3688241/3688663/3688666/index.html>
- The Hong Kong Interbank Clearing Limited (2016): FPS. Online. Letöltés időpontja: 2017. november 15. Forrás: <https://www.hkicl.com.hk/eng/fps/index.php>
- The National Payment Corporation of India (2010): IMPS Product Overview. Online. Letöltés időpontja: 2017. december 10. Forrás: <https://www.npci.org.in/product-overview/imps-product-overview>
- Willison, Matthew (2005): Real-Time Gross Settlement and Hybrid Payment Systems: A Comparison. Bank of England. London. Online. Letöltés időpontja: 2018. január 5. Forrás: https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID724042_code234586.pdf?abstractid=724042&mirid=1
- World Population Data (2017): Population Chart. Online. Letöltés időpontja: 2018. március 2. Forrás: <http://www.worldpopdata.org/chart>. Accessed: 2nd March 2018
- Zengin Net (2018): Innovation and reliance. Online. Letöltés időpontja: 2017. március 25. Forrás: <https://www.zengin-net.jp/en/announcement/>
- Európai Központi Bank (2019): What is TARGET Instant Payment Settlement (TIPS)? Online. Letöltés időpontja: 2019. január 29. Forrás: <https://www.ecb.europa.eu/paym/target/tips/html/index.en.html>